

Bölüm-1 Katılım
Bankacılığında
Mevzuat, Denetleme ve
Hukuki Altyapı

Dr. İsmail Halitoğlu

Bekir Halaçoğlu

Ümit Akkaya

HEŞGELDİNİZ.

BİRİNCİ BÖLÜMDE NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

KATILIM BANKACILIĞINDA MEVZUAT, DENETLEME VE HUKUKİ ALTYAPI

1	Katılım Bankalarının Tabi Olduğu Ana Mevzuat
2	Faaliyet Sınırlamaları
3	Katılım Bankalarında Fon Toplama Yöntemleri
4	Özel Cari Hesaplar
5	Katılma Hesapları
6	Katılım Bankalarının Finansman Sağlama Yöntemleri
7	Denetim
8	Bankacılık Kanununda Düzenlenen Suçlar
9	Katılım Bankacılığında Kullanılan Sözleşmeler
10	Katılım Bankalarının Uluslararası Faaliyetleri Sözleşmeleri
11	Sözleşmelerin Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Konular

GİRİŞ

- ▶ Katılım bankaları (eski adıyla Özel Finans Kurumları), Bakanlar Kurulu'nun **16.12.1983 gün ve 83/7506 sayılı Kararı** ile kurulmuşlardır.
- ▶ Katılım bankaları **1998** yılında 3182 sayılı Bankalar Kanunu m.96'ya ilave edilen hüküm ile bankacılık düzenlemelerine tabi olmaya başlamıştır.
- ▶ Katılım bankaları 4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nda değişiklik yapan 4491 sayılı Kanun düzenlemeleriyle **17.12.1999 tarihinde** bazı maddeleri dışında Bankalar Kanunu'na tabi tutulmuştur.
- ▶ 5411 sayılı Kanun, **01.11.2005** tarihinden itibaren Katılım Bankalarının Türk mali sektörü içinde buldukları statü karmaşıklığından kurtulmasını, resmen ve fiilen banka alt türü olarak kabul edilmesini sağlamıştır.
- ▶ Bugün işlemler, TKBB'nin **20.06.2012** Tarihli ve 151 no.lu "**Katılım Bankalarının Finansman Sağlama Yöntemlerinden Olan Kurumsal Ve Bireysel Finansman Desteği İle İlgili İşlem Akışları**" kararına göre yürütülmektedir.

Katılım Bankalarının Tabi Olduğu Ana Mevzuat



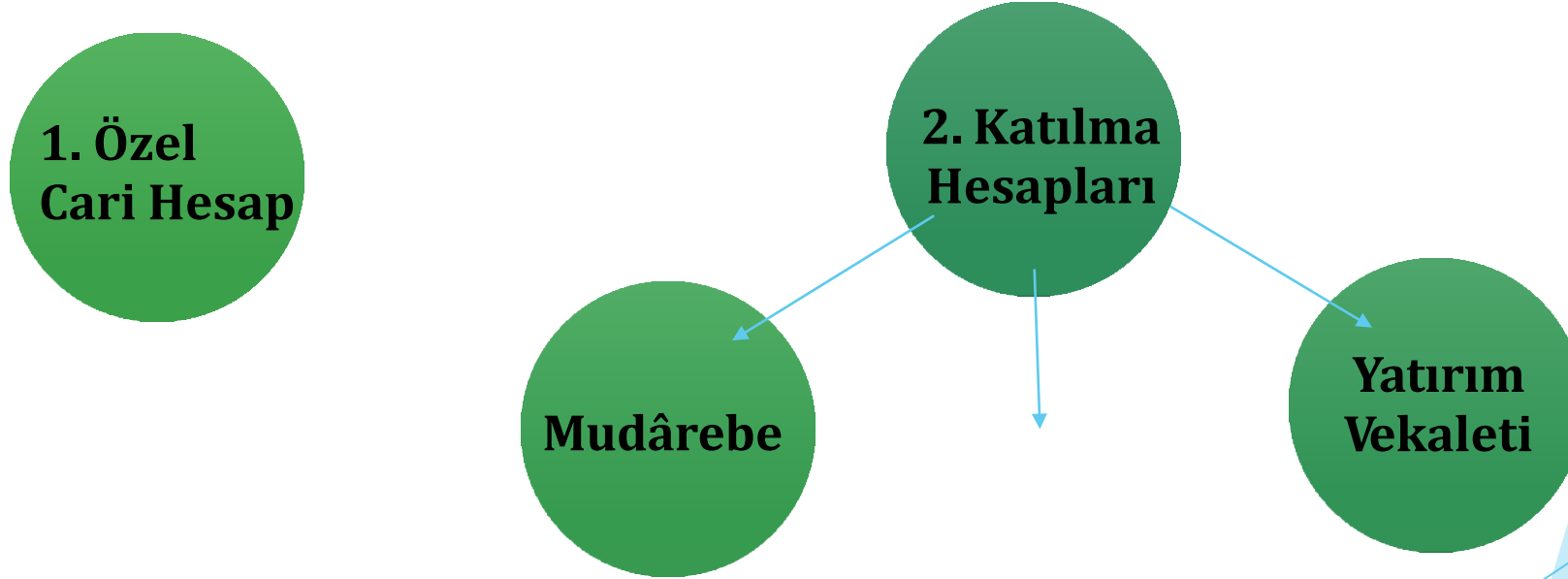
Faaliyet Sınırlamaları



- ▶ Katılım bankaları, mevduat kabul edemezler.
- ▶ Katılım bankacılığı prensiplerine aykırı hukuki işlem gerçekleştiremezler.
- ▶ **Danışma Kurulu,** katılım bankacılığına ilişkin ilke ve standartları belirlemek üzere 2018 yılı ortalarından itibaren fiilen göreve başlamıştır.

Katılım Bankalarında Fon Toplama Yöntemleri

Yürürlükte bulunan mevzuatımızda katılım bankalarının fon kullandırma yöntemleri şu şekildedir:



Özel Cari Hesaplar

Taraflar: Para yatıran kişiler ile bu hesaplara para (katılım fonu) kabul eden katılım bankası olmak üzere iki taraf mevcuttur.

Amaç: Hesap sahibinin amacı, parasını emniyete almak ve bir kısım bankacılık işlemlerini bu hesaplar vasıtasıyla gerçekleştirebilmektir.

Vade: Bu hesaplarda vade söz konusu değildir.

Şekil: Sözleşme herhangi bir şekle bağlı değildir.

Katılma Hesapları

Taraflar: Para yatıran kişiler ile bu hesaplara para (katılım fonu) kabul eden katılım bankası olmak üzere iki taraf mevcuttur.

Amaç: Fonlar ile oluşturulan havuzlarda biriken paranın Katılım Bankası tarafından işletilmesi sonucunda elde edilecek kâr ve zarara katılmaktır.

Vade: Bu hesapların vadeli olarak açılması şarttır. Asgari 30 gün vadeli olarak açılabilir.

Şekil: Sözleşme herhangi bir şekle bağlı değildir.

Alt Yöntemleri: Kâr zarar ortaklığı sözleşmesine dayalı katılma hesapları ve yatırım vekaleti sözleşmesine dayalı katılma hesapları

Katılım Bankalarının Finansman Sağlama Yöntemleri

A

SATIM YÖNTEMLERİ

Kâr Beyanı İle Satım (Murabaha):
Pazarlık Usulüyle Satım (Müsaveme):
Peşin Ödemeli Satım (Selem):
Açık Hesaplı Satım (İsticrar):
Kâr Beyanı ile Emtia Satımı (Teverruk):
Kârsız Satım (Tevliye)
Eser Sözleşmesi (İstisnâ'),

B

KİRA YÖNTEMLERİ

Finansal Kiralama,
Adi Kiralama,
Ürün Kirası,
Faaliyet (Operasyonel) Kirası,
İşgücü (Personel) Kirası

C

ORTAKLIK YÖNTEMLERİ

Kâr-Zarar Ortaklığı (Müşâreke),
Emek-Sermaye Ortaklığı (Mudârabe)
Yatırım Ortaklığı,
Mülkiyet Ortaklığı,
Ziraî Ortaklıklar,

D

VEKÂLET YÖNTEMLERİ:

Yatırım Vekâleti,
Adi Vekalet

E

DİĞER YÖNTEMLER

Karşılıksız Ödünç (Karz-ı Hasen)
Kefalet
Garanti
Vaat
Ödül Vaadi (Cuâle)

Denetim

BDDK Denetimi

- Katılım bankaları ve tüm faaliyetleri Kurumun denetimine tabidir.
- Kurum, bankaların genel kurullarına gözlemci sıfatıyla temsilci gönderebilecektir.

Bağımsız Denetim

- Kurul bu konudaki düzenlemeleri belirlediği mevzuat ile yapmış bulunmaktadır.

İç Denetim

- İç denetim sistemi kurulması zorunludur.
- Banka müfettişleri tarafından denetlenir.

İlke ve Standartlara Uyum Denetimi

- Denetçiler: TKBB nezdindeki Danışma Kurulu, katılım bankaları içerisindeki danışma komiteleri ile murakıplardır.

Bankacılık Kanununda Düzenlenen Suçlar



Katılım Bankacılığında Kullanılan Sözleşmeler

Yurt içinde Kullanılan Sözleşmeler

Bankaların müşterilerinden fon toplama işlemlerinde kullandıkları çerçeve sözleşme olarak bankacılık hizmetleri ya da hesap sözleşmeleri

Ticari kredi işlemlerine dair çerçeve bir sözleşme olarak genel kredi sözleşmeleri

Tüketici kredileri için kullanılan tüketici kredisi, konut kredisi ya da bireysel kredi sözleşmeleri

Bankacılık ve kredi kartları hizmetleri için kart sözleşmeleri

Kiralık kasa sözleşmeleri

Finansal kiralama sözleşmeleri

Bankaların kredi alacaklarını teminat altına almak için imzaladıkları teminat sözleşmeleri (rehin, ipotek, alacak devri, ticari taşınır rehni, kefalet garanti taahhütleri gibi)

Sermaye piyasası işlemlerine ilişkin yatırım hizmetleri sözleşmeleri

Katılım Bankalarının Uluslararası Faaliyetleri Sözleşmeleri

Murabaha

ISDA/IIFM Tahawwut Master Agreement

Mudarebe

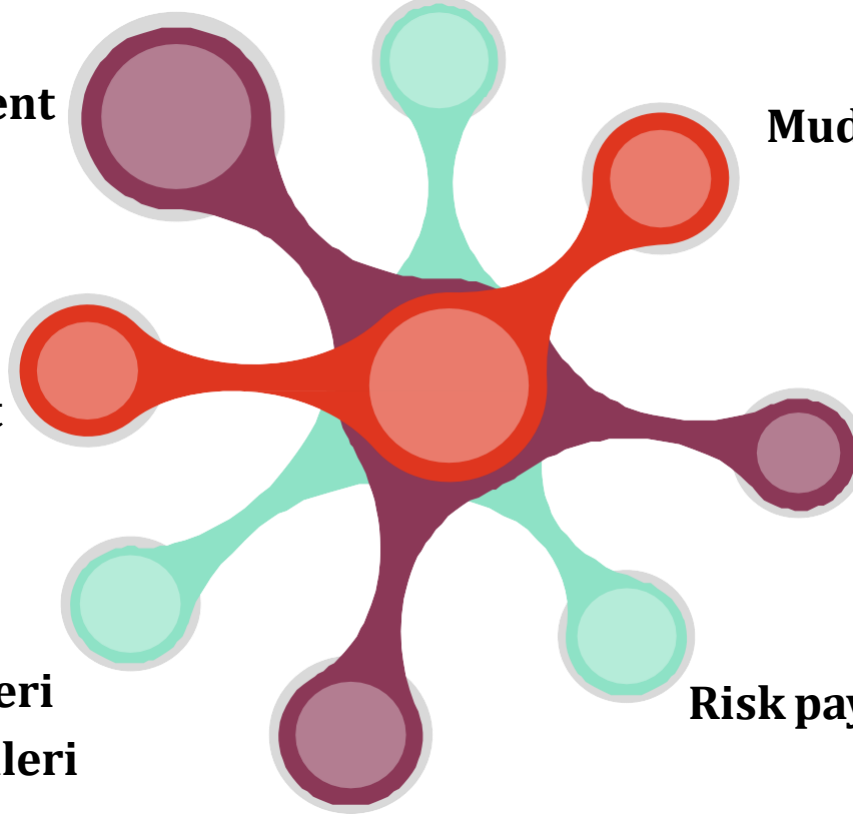
ISDA Master Agreement

Wakala Swap

Garanti-Kontrgaranti ilişkileri
Muhabirlik Hizmetler İşlemleri

Risk paylaşım

Sendikasyon Kredileri



Sözleşmelerin Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Konular

- ▶ İslam hukuku ilkelerine uygunluk
- ▶ Katılım finansı meslek ilke ve standartlarına uygunluk
- ▶ Türk Borçlar, Medeni ve Ticaret Kanunlarına uygunluk
- ▶ Doğruluk ve dürüstlük, adil olma, zulüm etmeme, başkasının hakkını almama, israf etmeme gibi ahlaki kurallara riayet
- ▶ Risk paylaşımı esası

TEŐEKKÜRLER

Dr. İsmail Halitoğlu

Bekir Halaçoğlu

Ümit Akkaya